

Consultatieverslag Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn

1. Inleiding

In de periode van 15 juli 2016 tot en met 16 augustus 2016 is het concept wetsvoorstel voor de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn publiek geconsulteerd. Met deze consultatie is een ieder in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van de voorgenomen wijzigingen en de mogelijkheid geboden om op het conceptwetsvoorstel, alsmede op de memorie van toelichting, te reageren.

Het concept wetsvoorstel strekt tot implementatie van de vierde anti-witwasrichtlijn.¹ De vierde anti-witwasrichtlijn beoogt door middel van preventieve maatregelen het witwassen van uit criminaliteit verkregen geld of het aanwenden van gelden of voorwerpen voor terroristische doeleinden, met gebruikmaking van het financieel stelsel, aan te pakken. De richtlijn is de vierde richtlijn waarmee op Europees niveau wordt beoogd de dreiging van witwassen en financieren van terrorisme aan te pakken.

De implementatie van de vierde anti-witwasrichtlijn leidt hoofdzakelijk tot wijzigingen van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Daarnaast worden ook de Wet op het financieel toezicht, de Wet toezicht trustkantoren, de Wet op de kansspelen, de Wet op de economische delicten en de Advocatenwet gewijzigd.

De belangrijkste voorgestelde wijzigingen ter implementatie van de vierde anti-witwasrichtlijn zijn de volgende. In de eerste plaats wordt de reikwijdte van de Wwft uitgebreid met aanbieders van kansspelen alsmede met kopers van goederen voor zover zij betalingen ontvangen van meer dan EUR 10.000,- in contanten. Daarnaast krijgt de reeds bestaande risicogebaseerde benadering van de Wwft nog meer de nadruk. Zo wordt van een instelling die binnen de reikwijdte van de Wwft valt verwacht dat zij de risico's op witwassen en financieren van terrorisme die aan haar dienstverlening zijn verbonden, analyseert en beoordeelt, en haar beleid en procedures op de geïdentificeerde risico's afstemt. Ook in het cliëntenonderzoek op grond van de Wwft komt de risicogebaseerde benadering meer tot uitdrukking. Voor de verplichtingen inzake het cliëntenonderzoek is voorts van belang dat de definities van uiteindelijk belanghebbende en politiek prominent persoon wijzigen. Tot slot harmoniseert de vierde anti-witwasrichtlijn het handhavinginstrumentarium van de toezichthoudende autoriteiten en wordt een regime voor het publiceren van handhavingmaatregelen door de toezichthoudende autoriteiten geïntroduceerd.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat de bepalingen uit de vierde anti-witwasrichtlijn met betrekking tot het op te richten register met informatie over uiteindelijk belanghebbenden (het UBO-register) geen deel uitmaken van het onderhavige concept wetsvoorstel. Een separaat concept wetsvoorstel ter implementatie van deze bepalingen, is in de periode van 31 maart 2017 tot en met 28 april 2017 geconsulteerd. Met betrekking tot deze consultatie zal een afzonderlijk consultatieverslag worden gepubliceerd.

2. Consultatiereacties

Naar aanleiding van de consultatie van het concept wetsvoorstel zijn in totaal 16 openbare en 5 niet openbare reacties ontvangen via de website www.internetconsultatie.nl. De openbare consultatiereacties zijn afkomstig van Pellicaan advocaten, de Koninklijke Nederlandse Beroepsfederatie voor Accountants (NBA), Register Belastingadviseurs, de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), VNO-NCW en MKB Nederland (VNO-NCW), De Bont Advocaten, Holland

---

¹ Richtlijn (EU) nr. 2015/849/EC van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie (PbEU L 141/73)

Quaestor, de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), de Verenigde Betaalinstellingen Nederland (VBIN), de Nederlandse Vereniging van Makelaars en Taxateurs in onroerende goederen, VBO Makelaar en VastgoedPRO gezamenlijk (hierna gezamenlijk: NVM), de Vereniging van financieringsondernemingen in Nederland (VFN), BACO, de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB), de Nationale Goede Doelen Loterijen, en twee particulieren. De Nederlandse Vereniging voor de Rechtspraak (NVvR) heeft voorts advies uitgebracht over het wetsvoorstel. De toezichthoudende en andere autoriteiten hebben ook gereageerd op het conceptwetsvoorstel.

In de consultatiereacties wordt op vrijwel alle onderdelen van het concept wetsvoorstel ingegaan. Naar aanleiding van de consultatiereacties zijn de concept wettekst en memorie van toelichting op verschillende punten aangepast. Hierin zal in de memorie van toelichting bij het concept wetsvoorstel nader worden ingegaan. In het navolgende worden de ontvangen reacties per thema en op hoofdlijnen besproken, waarbij wordt aangesloten bij de verschillende hoofdstukken van het concept wetsvoorstel.

3. Algemene reacties

In de eerste plaats is in verschillende reacties kritisch gereageerd op de risicogebaseerde benadering van het concept wetsvoorstel. Verschillende partijen hebben dienaangaande gewezen op een verwachte toename van de administratieve lasten en op uitvoeringsproblemen, met name voor kleine instellingen. Daarnaast is er door verschillende partijen op gewezen dat de risicogebaseerde benadering tot gevolg heeft dat het voor een instelling onder de Wwft lastiger wordt om in te schatten wanneer aan de verplichtingen van de Wwft is voldaan.

Een risicogebaseerde aanpak wordt door de Financial Action Task Force (FATF), in de Europese anti-witwasrichtlijnen en in Nederland beschouwd als de meest effectieve wijze om het gebruik van het financieel stelsel voor witwassen en financieren van terrorisme te voorkomen. De vierde anti-witwasrichtlijn laat dan ook geen ruimte om nationaal af te wijken van deze risicogebaseerde benadering. Dat de risicogebaseerde aanpak tot administratieve lasten en nalevingskosten leidt, wordt erkend. Hierop zal in de memorie van toelichting bij het concept wetsvoorstel nader worden ingegaan. Tegelijkertijd biedt de risicogebaseerde aanpak ook de ruimte om in geval van lager risico met minder verregaande maatregelen te kunnen volstaan. Daarmee levert deze aanpak voor instellingen ook besparingen op. Omwille hiervan en in aansluiting op de vierde anti-witwasrichtlijn, zullen geen wijzigingen worden aangebracht in de risicogebaseerde aanpak van het concept wetsvoorstel.

Daarnaast is in verschillende reacties gewezen op de gevolgen van het concept wetsvoorstel voor instellingen van een kleinere omvang. Het concept wetsvoorstel zou teveel uitgaan van één set aan verplichtingen voor de diverse groep van instellingen die onder de verplichtingen van de Wwft valt. De vierde anti-witwasrichtlijn en de Wwft zijn inderdaad op een diverse groep van instellingen van toepassing. De naleving van de Wwft kan voor instellingen van een kleinere omvang en voor individuele beroepsbeoefenaren een grotere impact kan hebben. De vierde anti-witwasrichtlijn biedt ook op dit punt geen ruimte om voor categorieën instellingen een nadere wettelijke invulling aan de verplichtingen te geven of om bepaalde instellingen categorisch uit te zonderen van de verplichtingen uit de richtlijn. Daar waar dat op grond van de richtlijn wel mogelijk is, zoals in het geval van aanbieders van kansspelen, wordt daar in het wetsvoorstel ruimte voor geboden. Daarnaast wordt in het concept wetsvoorstel steeds aangesloten bij de bepalingen in de vierde anti-witwasrichtlijn die ruimte laten om maatregelen te nemen die in verhouding staan tot de aard en omvang van een instelling.

In een aantal consultatiereacties is aangegeven dat het concept wetsvoorstel op onderdelen verder gaat dan de vierde anti-witwasrichtlijn. Dit heeft op een aantal onderdelen, waaronder in de paragraaf met handhavingsbevoegdheden van de toezichthoudende autoriteiten, tot wijzigingen geleid.

Ook de consultatiereacties die zijn ingegaan op het aantal grondslagen voor het vaststellen van nadere regels bij algemene maatregel van bestuur of bij ministeriële regeling, hebben op onderdelen tot wijzigingen geleid. Zo komt de delegatiegrondslag in een aantal gevallen te vervallen, omdat er vooralsnog geen gebruik van zou worden gemaakt.

4. Begrip- en reikwijdtebepalingen

Ook in relatie tot de definitie van 'uiteindelijk belanghebbende' (UBO) is in een groot aantal consultatiereacties gewezen op de delegatiegrondslag die erin voorziet dat dit begrip bij algemene maatregel van bestuur kan worden uitgewerkt. In deze reacties wordt veelal gesteld dat een wezenlijk begrip als dat van UBO niet (mede) bij algemene maatregel van bestuur zou moeten worden gedefinieerd. Deze reacties leiden er niet toe dat een nadere uitwerking van het begrip op wetsniveau zal worden geregeld. Wel zal worden verduidelijkt waarom het criterium op grond waarvan moet worden beoordeeld of een natuurlijk persoon als UBO kwalificeert, op wetsniveau is geregeld. Bij algemene maatregel van bestuur zal worden uitgewerkt welke natuurlijke personen daaronder *ten minste* moeten worden verstaan. Het gaat derhalve niet om aanvullende criteria op niveau van een algemene maatregel van bestuur. Omdat de definitie van UBO in de vierde anti-witwasrichtlijn zich kenmerkt door een hoog detailniveau, wordt het onwenselijk geacht om deze uitwerking op wetsniveau te regelen. Hetzelfde geldt voor de door de richtlijn voorgeschreven uitwerking van de begrippen 'politiek prominent persoon', 'familielid van een politiek prominent persoon' en 'persoon bekend als naaste geassocieerde van een politiek prominent persoon'. De betreffende algemene maatregel van bestuur zal separaat worden geconsulteerd.

In verschillende consultatiereacties is gewezen op het begrip 'hoger leidinggevend personeel' dat terugkomt in de definitie van UBO. In tegenstelling tot hetgeen in verschillende reacties is betoogd, is het vereiste om het hoger leidinggevend personeel aan te wijzen als UBO, indien na het uitputten van alle mogelijkheden geen UBO is gevonden op basis van de overige criteria en indicaties, in lijn met de FATF aanbevelingen.² Ten onrechte wordt in een aantal reacties gesuggereerd dat de verplichting om het hoger leidinggevend personeel aan te merken als UBO niet geldt in geval van bijvoorbeeld beursgenoteerde ondernemingen die onderworpen zijn aan openbaarmakingsverplichtingen of in het geval van een algemeen nut beogende instelling (ANBI). De vierde anti-witwasrichtlijn laat geen ruimte voor dergelijke uitzonderingen; Nederland is gehouden de vierde anti-witwasrichtlijn op dit punt te volgen.

Door partijen uit de kansspelsector is bepleit dat bepaalde kansspelaanbieders zouden moeten worden vrijgesteld van de verplichtingen op grond van de Wwft. In het concept wetsvoorstel wordt voorzien in een grondslag om op basis van een adequate risicobeoordeling en constatering van een laag risico bepaalde aanbieders van kansspelen bij ministeriële regeling vrijstelling te kunnen verlenen van de verplichtingen uit hoofde van de Wwft. De ontvangen reacties op dit punt worden derhalve betrokken bij de afweging die op basis van de te maken risicoafweging en ter voorbereiding van de betreffende ministeriële regeling gemaakt zal worden.

In verschillende reacties uit de advocatuur is aandacht gevraagd voor de bepaling op grond waarvan belastingadviseurs, notarissen en advocaten zijn uitgezonderd van het toepassingsbereik van de Wwft. Daarin is opgemerkt dat de Nederlandse wetgever deze uitzondering op het toepassingsbereik van de Wwft beperkter uitlegt dan de vierde anti-witwasrichtlijn, door het geven van 'juridisch advies' niet onder deze uitzondering op te nemen. De richtlijn voorziet niet in een wijziging in de strekking van deze bepaling ten opzichte van haar voorganger, zodat er evenmin aanleiding bestaat om de bestaande uitzondering in de Wwft met dit wetsvoorstel te wijzigen. Daarnaast is het niet het geval dat de richtlijn ook het geven van juridisch advies onder deze uitzondering zou scharen: ook in de vierde anti-witwasrichtlijn is de uitzondering nadrukkelijk beperkt tot het geven van advies 'over het instellen of vermijden van een rechtsgeding'.

---

² Interpretive note to recommendation 10, onderdeel 5.

5. Risicomanagement

Door verschillende partijen is de proportionaliteit van de verplichtingen met betrekking tot het risicobeheer van instellingen ter discussie gesteld. Daarbij is met name gewezen op de gevolgen van deze verplichtingen voor instellingen met een kleinere omvang die binnen de reikwijdte van de Wwft vallen.

De verplichting tot het opstellen van een risicobeoordeling zal inderdaad voor bepaalde instellingen minder belastend zijn dan voor personen die handelen in het kader van hun beroepsactiviteiten. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de financiële ondernemingen die reeds op grond van de Wft aan vergelijkbare verplichtingen onderworpen zijn. Naar aanleiding van de ontvangen reacties en conform het bepaalde in artikel 8, eerste en tweede lid, van de vierde anti-witwasrichtlijn, zal worden verduidelijkt dat een instelling redelijke maatregelen moet nemen die in verhouding staan tot de aard en omvang van de instelling om de risico's op witwassen en financieren van terrorisme vast te stellen en te beoordelen. De vierde anti-witwasrichtlijn laat echter geen ruimte om op structurele basis instellingen uit te zonderen van deze verplichting.

Ook zijn in de consultatiereacties kritische vragen gesteld over de verplichting om een compliancefunctie in te richten. Deze verplichting kan naar zijn aard niet van toepassing zijn op natuurlijke personen. Dit zal worden verduidelijkt in de memorie van toelichting. Voor overige instellingen geldt dat de compliancefunctie wordt ingericht, afhankelijk van de aard en omvang van een instelling. Dat kan ertoe leiden dat moet worden overwogen dat het inrichten van een compliancefunctie niet proportioneel is, maar kan eveneens betekenen dat de compliancefunctie weliswaar wordt ingericht, maar niet op eenzelfde wijze als voor grotere instellingen gepast zou zijn.

6. Cliëntenonderzoek

In meerdere consultatiereacties is opgemerkt dat het onwenselijk is dat in het concept wetsvoorstel niet langer situaties worden genoemd, waarin in ieder geval vereenvoudigde cliëntenonderzoeksmaatregelen kunnen worden getroffen. In plaats daarvan dient een risicoafweging te worden gemaakt om vast te stellen of vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan plaatsvinden en welke maatregelen in dat kader moeten worden genomen. Dit zou een lastenverhoging voor de betrokken instellingen tot gevolg hebben en bovendien een nadere toelichting vergen.

De vierde anti-witwasrichtlijn laat geen ruimte voor het opsommen van gevallen waarin altijd vereenvoudigd cliëntenonderzoek kan plaatsvinden. In plaats daarvan dient steeds op basis van een risicobeoordeling voorafgaand aan het aangaan van een zakelijke relatie of transactie te worden vastgesteld of kan worden volstaan met een vereenvoudigd cliëntenonderzoek. Daartoe benoemt de richtlijn in bijlage I factoren van 'potentieel lager risico' die hierbij in acht kunnen worden genomen. Dit brengt een lastenverzwaring met zich, hetgeen nader zal worden uitgewerkt in de memorie van toelichting. Er kan echter niet van dit uitgangspunt van de vierde anti-witwasrichtlijn worden afgeweken. Wel zal nader worden toegelicht op welke wijze een instelling kan vaststellen of sprake is van een lager risico dat vereenvoudigd cliëntenonderzoek rechtvaardigt.

Conform verschillende suggesties wordt in het concept wetsvoorstel een verwijzing naar de bijlagen van de richtlijn opgenomen, daar waar instellingen verplicht zijn bepaalde risicofactoren in acht te nemen. In tegenstelling tot hetgeen in de consultatieversie van het concept wetsvoorstel werd beoogd, zullen de in de bijlagen bij de vierde anti-witwasrichtlijn genoemde risicofactoren niet in lagere regelgeving worden overgenomen.

Met betrekking tot het verscherpt cliëntenonderzoek is meermaals gewezen op de verplichting die wordt geïntroduceerd om verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen te nemen in geval van

'binnenlandse' PEPs. De vierde anti-witwasrichtlijn gaat op dit onderdeel verder dan de aanbevelingen van FATF. Desalniettemin is het voor een correcte implementatie van de richtlijn vereist dat ook op grond van de Wwft een dergelijke verplichting gaat gelden. Dit heeft een lastenverzwaring tot gevolg, die in de memorie van toelichting bij het concept wetsvoorstel wordt toegelicht.

Voorts is in de consultatiereacties opgemerkt dat het wetsvoorstel verdergaande cliëntenonderzoeksmaatregelen verplicht stelt in het geval van elektronisch geld dan op grond van de vierde anti-witwasrichtlijn vereist zou zijn. Dit heeft tot wijzigingen in het concept wetsvoorstel geleid, conform het bepaalde van artikel 12 van de richtlijn.

In het kader van het verscherpt cliëntenonderzoek is, conform enkele ontvangen consultatiereacties, verdere aansluiting gezocht bij de vierde anti-witwasrichtlijn voor zover het gaat om het verscherpt cliëntenonderzoek in gevallen waarin een cliënt niet fysiek aanwezig is voor verificatie van diens identiteit.

7. Financiële inlichtingen eenheid en de meldplicht

Vanuit de advocatuur zijn vragen gesteld over de verhouding tussen de verplichting om ongebruikelijke transacties te melden en de geheimhoudingsplicht van advocaten op grond van artikel 11a van de Advocatenwet. Naar aanleiding van de ontvangen reacties wordt in het concept wetsvoorstel verduidelijkt dat de geheimhoudingsplicht niet van toepassing is, voor zover advocaten aan verplichtingen op grond van de Wwft zijn onderworpen.

Daarnaast is in enkele consultatiereacties opgemerkt dat de verplichting voor instellingen om 'onverwijld' inlichtingen te verstrekken indien de FIU daarom verzoekt, niet in lijn is met de vierde anti-witwasrichtlijn. Deze reacties hebben niet tot wijziging geleid. Op grond van artikel 33 van de richtlijn dienen instellingen inlichtingen en aanvullende informatie 'onmiddellijk' te verstrekken indien de FIU daarom verzoekt. De vierde anti-witwasrichtlijn laat geen ruimte voor een langere termijn.

8. Toezicht, handhaving en publicatiebevoegdheden

Verschillende consultatiereacties uit de advocatuur³ hebben geleid tot wijzigingen in de bepalingen met betrekking tot de uitvoering en handhaving van de Wwft. Daarbij is onder meer hersteld dat Bureau Financieel Toezicht belast blijft met de uitvoering en handhaving van de Wwft, voor zover het personen betreft die werkzaam zijn in een met de advocatuur of het notariaat gelijksoortig juridisch beroep of bedrijf. Voorts worden de verwijzingen naar de Advocatenwet hersteld, zodat hierbij verwezen wordt naar de deken van de orde in het arrondissement in zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, bedoeld in artikel 22, tweede lid, van de Advocatenwet.

Daarnaast is naar aanleiding van reacties uit de advocatuur voorzien in enkele wijzigingen in het wetsvoorstel die beogen de consistentie met de Wet positie en toezicht advocatuur, in werking getreden op 1 januari 2015, te waarborgen. Zo wordt in het onderhavige wetsvoorstel rekening gehouden met de bevoegdheid van het College van Toezicht om beleidsregels vast te stellen.

Met betrekking tot het handavingsinstrumentarium van de toezichthoudende autoriteiten is tijdens de consultatie in de eerste plaats gewezen op een discrepantie tussen de bepalingen met betrekking tot het vaststellen van de boetehoogte in het wetsvoorstel en de corresponderende bepalingen in de vierde anti-witwasrichtlijn. Naar het oordeel van verschillende partijen gaat het wetsvoorstel in dit opzicht verder dan de vierde anti-witwasrichtlijn noodzakelijk acht.

---

³ Zie in dit kader de reactie van de Nederlandse Orde van Advocaten, beschikbaar via: <https://www.advocatenorde.nl/juridische-databank/details/wetgevingsadviezen/35673>

Deze reacties hebben tot wijzigingen geleid in het onderhavige wetsvoorstel. Het voorgestelde maximum boetebedrag van de derde boetecategorie zal slechts voor zover het banken, andere financiële ondernemingen en trustkantoren betreft EUR 5.000.000,- bedragen. Voor banken en beleggingsondernemingen blijft het maximum boetebedrag van de derde boetecategorie daarmee ongewijzigd. Ten aanzien van de overige financiële ondernemingen wordt het maximum boetebedrag hiermee verhoogd van EUR 4.000.000,- naar EUR 5.000.000,-. Hiermee wordt aangesloten bij de vierde anti-witwasrichtlijn. Met het oog op recente bevindingen uit het toezicht, alsmede in aansluiting op het concept wetsvoorstel voor de Wet toezicht trustkantoren 2018 dat in het voorjaar van 2016 is geconsulteerd, is ervoor gekozen het maximum boetebedrag ook te verhogen voor trustkantoren. In de grondslag voor het opleggen van een omzetgerelateerde boete wordt hier bij aangesloten. Voor de overige instellingen onder de Wwft blijven de bepalingen met betrekking tot de boetehoogte grotendeels gelijk aan de huidige bepalingen in de Wwft. Slechts daar waar de richtlijn een wijziging noodzakelijk maakt, wordt daarin met het onderhavige wetsvoorstel voorzien.

Ook in de bepalingen met betrekking tot de publicatiebevoegdheden van de toezichthoudende autoriteiten zijn naar aanleiding van de ontvangen reacties wijzigingen aangebracht. In de consultatiereacties is gesteld dat de mate van rechtsbescherming waarin het onderhavige wetsvoorstel voorziet onvoldoende is. Deze reacties hebben geleid tot een aantal aanvullende waarborgen, waaronder de verplichting voor de toezichthoudende autoriteiten om een apart besluit tot openbaarmaking te nemen. Daarnaast zal een wachttijd gelden tussen het bekendmaken van het besluit tot openbaarmaking en de daadwerkelijke openbaarmaking. In het wetsvoorstel is tot slot een verplichting opgenomen voor de toezichthoudende autoriteiten om een belanghebbende aan te bieden een rectificatie openbaar te maken indien een besluit tot openbaarmaking in bezwaar wordt ingetrokken of wordt herroepen in beroep of hoger beroep.

In consultatiereacties vanuit de advocatuur is tot slot gewezen op een voor de advocatuur onwenselijke overlap tussen het tuchtrecht en de bevoegdheid voor de toezichthoudende autoriteiten om een overtreder tijdelijk de bevoegdheid te onttrekken om een beleidsbepalende functie te vervullen bij een Wwft-instelling. Van een overlap is echter geen sprake. Een schorsing van het tableau door de tuchtrechter heeft niet dezelfde strekking als voornoemde, tijdelijke, maatregel. Zo kan het tijdelijk beroepsverbod zich bijvoorbeeld uitstrekken tot managementfuncties bij alle Wwft-instellingen, terwijl een schorsing van het tableau door de tuchtrechter zich naar zijn aard beperkt tot het uitoefenen van het beroep van advocaat. Daarnaast is van belang dat de tuchtrechtspraak een ander doel nastreeft dan bestuursrechtelijke handhaving. Dit zal nader worden toegelicht in de memorie van toelichting. Met het oog op het voorgaande is de bevoegdheid voor de toezichthoudende autoriteit om een tijdelijk beroepsverbod op te leggen, ook in het geval van een persoon die als advocaat diensten verleent, ongewijzigd in stand gelaten.

9. Bewaarplicht en gegevensbescherming

Verschillende partijen hebben in hun consultatiereacties opmerkingen gemaakt bij de verplichting om de gegevens die zijn vergaard in het kader van het cliëntenonderzoek te bewaren. Daarbij is met name kritiek geuit op het voorstel om instellingen te verplichten gegevens of documenten vast te leggen met betrekking tot de verificatie van de identiteit van een UBO en met betrekking tot de aard en omvang van het door de UBO gehouden uiteindelijk belang. Daarbij werd benadrukt dat de vierde anti-witwasrichtlijn niet verplicht tot verificatie van de identiteit van de UBO, maar tot het nemen van redelijke maatregelen.

Voornoemde reacties hebben geleid tot wijzigingen in het concept wetsvoorstel. De ontvangen consultatiereacties hebben er onder meer toe geleid dat is verduidelijkt dat een instelling de identiteit van de UBO vastlegt, alsmede de redelijke maatregelen die worden genomen om de identiteit van de UBO te verifiëren en het op basis daarvan behaalde resultaat. In tegenstelling tot hetgeen in verschillende consultatiereacties tot uitdrukking is gebracht, dient een instelling te allen

tijde - en met inachtneming van de risico's in een individueel geval - redelijke maatregelen te nemen om de identiteit van de UBO te verifiëren. De vierde anti-witwasrichtlijn en de Wwft laten geen ruimte voor het achterwege blijven van de verificatie van de identiteit van de UBO.

Voorts is er een groot aantal reacties ontvangen met betrekking tot de implementatie van de richtlijnbevestigingen inzake gegevensbescherming. Daarbij is veelal gewezen op het feit dat de persoonsgegevens die door instellingen verzameld worden in het kader van het cliëntenonderzoek, tevens voor andere doeleinden of ten behoeve van andere wettelijke verplichtingen worden verzameld en verwerkt.

Naar aanleiding van deze reacties zijn enkele verduidelijkingen aangebracht. Daarbij is onder meer tot uitdrukking gebracht dat verdere verwerking van persoonsgegevens die uit hoofde van de Wwft zijn verzameld, conform artikel 6 van de Algemene verordening gegevensbescherming, is toegestaan zolang het doel van verdere verwerking van persoonsgegevens verenigbaar is met het doel waarvoor de persoonsgegevens zijn verzameld: het voorkomen van witwassen of financieren van terrorisme. Indien dezelfde persoonsgegevens voor meerdere doeleinden worden verzameld, kan op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming of een bijzondere wettelijke regeling een afwijkende bewaartermijn van toepassing zijn. Hoewel er in een dergelijk geval sprake is van dezelfde persoonsgegevens, zal een instelling moeten vaststellen met het oog op welk doel deze persoonsgegevens zijn verzameld en aan de hand daarvan vaststellen wat de toepasselijke bewaartermijn is en of verdere verwerking van deze persoonsgegevens is toegestaan.

10. Overig

In het voorgaande zijn de belangrijkste onderwerpen die in de consultatiereacties naar voren zijn gekomen, besproken. Ook overige consultatiereacties hebben tot wijziging van het concept wetsvoorstel geleid. Dit wordt in de memorie van toelichting bij het concept wetsvoorstel nader toegelicht.

Voor zover de consultatiereacties niet inhoudelijk waren en geen afweging behoeven, zijn deze in het onderhavige verslag en in de consultatieparagraaf in de memorie van toelichting buiten beschouwing gelaten.

In verschillende consultatiereacties is tot slot ingegaan op de richtlijnbevestigingen met betrekking tot het registreren van informatie over uiteindelijk belanghebbenden (het UBO-register). Deze bepalingen uit de richtlijn worden middels een separaat wetsvoorstel in de Nederlandse wet- en regelgeving geïmplementeerd. De consultatiereacties die op het UBO-register betrekking hadden, worden om die reden bij de totstandkoming van laatstgenoemd wetsvoorstel betrokken.

11. Vervolg

Het concept wetsvoorstel zal, via de Ministerraad, ter advisering worden ingediend bij de Afdeling advisering van de Raad van State. Beoogd wordt om het wetsvoorstel kort na de zomer bij de Tweede Kamer in te dienen.

De implementatietermijn van de vierde anti-witwasrichtlijn is op 26 juni 2017 verstreken. Gelet daarop is het de bedoeling om de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn zo spoedig mogelijk na totstandkoming in werking te laten treden.

Daarnaast zal er aan het concept wetsvoorstel een algemene maatregel van bestuur en een ministeriële regeling worden gekoppeld. De voorstellen voor dit besluit en deze regeling zullen eveneens openbaar worden geconsulteerd.